

Нацыянальны парк "Белавежская пушча"

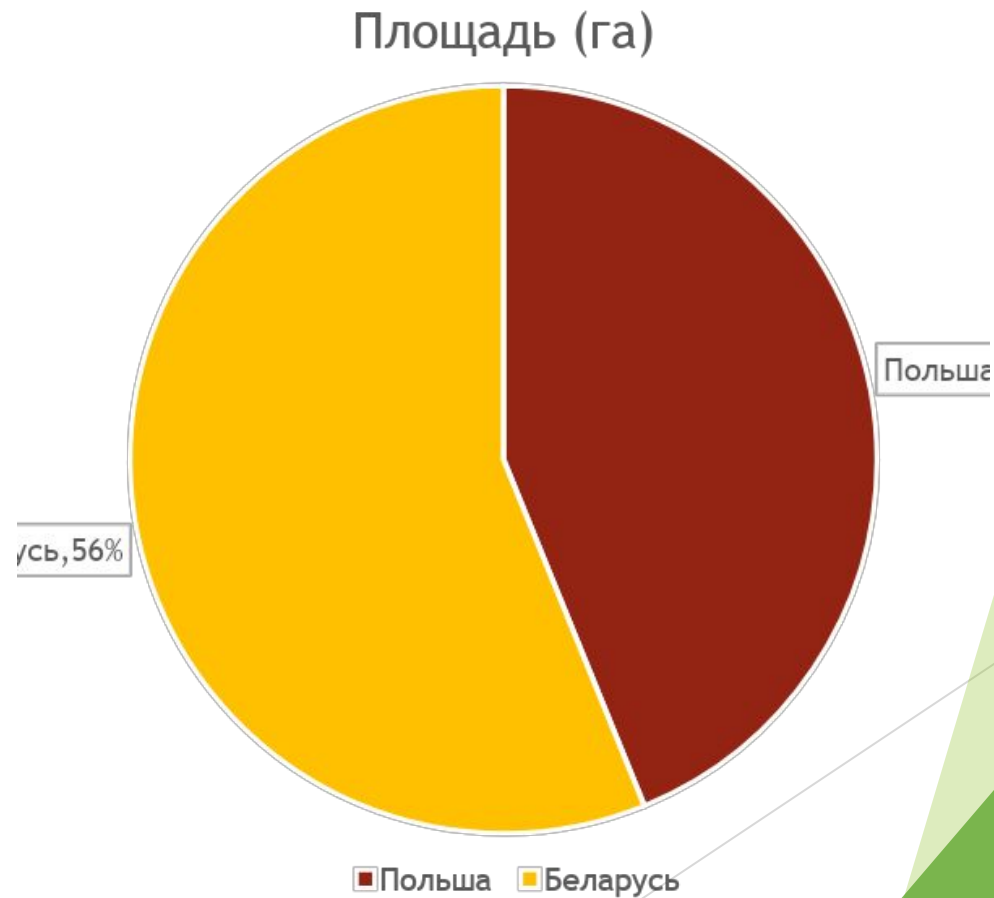
Агульная інфармацыя

Белавежская пушча – найбольш буйны астатак рэліктавага першабытнага раўніннага лесу, які, згодна з паданняў, склаўся ў сучаснай навуцы, у дагістарычныя часы і рос на тэрыторыі Еўропы. Паступова ён быў высечаны, але ў адносна некранутым стане ў выглядзе буйнога масіва захаваўся толькі ў Белавежскім рэгіёне на тэрыторыі сучаснай Беларусі і Польшчы. Белавежскую пушчу адносяць да экарэгіёна пад назвай "сармацкі змешаны лес".

Тэрыторыя і размяшчэнне

- ▶ Агульная плошча Белавежскай пушчы ў яе гістарычных межах 130 тысяч гектараў, з іх 57 тысяч - на тэрыторыі Польшчы.
- ▶ Белавежская пушча ў Беларусі размешчана на тэрыторыі Брэсцкай і Гродзенскай абласцей: у Брэсцкай вобласці ў Камянецкім і Пружанскім раёнах, а ў Гродзенскай у Свіслацкім раёне.

Праз Белавежскую пушчу праходзіць дзяржаўная мяжа паміж Рэспублікай Польшча і Рэспублікай Беларусь. Побач з пушчай знаходзіцца водападзел Балтыйскага і Чорнага мораў. Для захавання ўнікальнай прыроды ў Белавежскай пушчы вылучаныя функцыянальныя зоны з розным рэжымам аховы:

запаведная зона

зона рэгуляванага карыстання

рэкрэацыйная зона (для адпачынку)

гаспадарчая зона

ахоўная (буферная) зона.

У 1992 годзе рашэннем ЮНЕСКА дзяржаўны нацыянальны парк "Белавежская пушча" уключаны ў спіс Сусветнай спадчыны чалавецтва. У 1993 годзе яму прысвоены статус біясфернага запаведніка, а ў 1997 годзе ён узнагароджаны дыпламам Савета Еўропы.

Насуперак распаўсюджанаму меркаванню, назва паходзіць не ад дзорнай вежы ў Камянцы, бо яна была празваная «белай вежай» толькі ў XIX стагоддзі, а пабеленая і таго пазней – пры савецкай уладзе, а хутчэй за ўсё, ад назвы цэнтральнага населенага пункта – Белавежа, які знаходзіцца цяпер на тэрыторыі Польшчы, па аналогіі з назвамі іншых пушчаў: Кобрынская, Гарадзенская, Шарашэўская, Налібоцкая і г. д.

Гісторыя

Як стары некрануты лес, Белавежская пушча згадваецца яшчэ ў Іпацьеўскім летапісе 983 г. захаваліся звесткі, што на тэрыторыі нацыянальнага парку калісьці пражывалі плямёны яцвягаў, якія займаліся паляваннем і рыбнай лоўляй. У XII стагоддзі тут жыў Уладзімір Манамах. А ў 1276 г. князь Уладзімір Валынскі заснаваў на тэрыторыі Белавежскай пушчы горад-крэпасць Камянец.

"Белавежская пушча" - адзін з найстарэйшых запаведнікаў у свеце. Яго гісторыя налічвае не адно стагоддзе. Афіцыйна лічыцца, Нацыянальны парк "Белавежская пушча" быў заснаваны ў 1409 годзе. Кароль польскі Уладзіслаў Ягайла першым увёў ахоўны рэжым у Белавежскай пушчы

Асноўныя славутасці

Дуб-Патрыярх

Гэты дуб адносіцца да ліку найбольш буйных дубоў пушчы і з'яўляецца самым вялікім у яе паўднёвай частцы. Дрэву больш за 550 гадоў. Пры досыць "сціплай" вышыні 31 метр дуб мае двухметровы дыяметр ствала! У Белавежскіх гушчарах высяцца яшчэ больш цудоўныя волаты, некаторыя з іх вышэй, старэй і тоўшчы гэтага дрэва, аднак усе яны растуць у вельмі цяжкадаступных месцах і практычна зачыненыя ад позіркаў падарожнікаў. Гэты магутны сведка мінулага стаіць непадалёк ад турыстычнай сцежкі, таму атрымаў назву "Дуб-патрыярх". У ляснога патрыярха ёсць дупло-хутчэй за ўсё, менавіта яно выратавала яго ад высечкі ў перыяд І сусветнай вайны. На ствале дуба нават застаўся стары след ад пілы.

Чырвоны дуб

Чырвоны дуб-вельмі прыгожы, але небяспечны прышэлец. Яго радзіма-Паўночная Амерыка. У Белавежжа дуб з'явіўся ў 20-30-х гадах мінулага стагоддзя, яго высаджвалі каля лясніцтваў, як дэкаратыўнае дрэва. Мінулі дзесяцігоддзі, і пачалося сапраўднае ўварванне "госця" ў спрадвечныя лясы. Чырвоны дуб жыве значна менш звычайнага дуба, затое непатрабавальны, а яго насенне хутка разносяць сойкі і вавёркі. Распаўсюджваючыся, дуб здольны выцясняць абарыгенныя дрэвы, таму ён прызнаны найбольш небяспечным чужародным выглядам драўняных раслін.

Бяроза з "галавой зубра"

Вялікія нарасты на ствалах дрэў называюцца капамі. Кап ўтвораецца, калі ў жывую тканіну ствалоў ці галін укараняюцца нейкія іншародныя арганізмы. Часцей за ўсё ў гэтай ролі выступаюць грыбы. На бярозах капы могуць быць асабліва вялікімі: часам іх памеры ўдвая перавышаюць таўшчыню ствала!

Фантазія прыроды ператварае капы ў казачныя творы. Нараст на гэтай Бярозе, які нагадвае галаву старога мацёрага зубра, быў знойдзены больш за 20 гадоў таму.

Былая вузкакалейная чыгунка

У 1915 годзе, падчас I Сусветнай вайны, велічэзныя тэрыторыі на захад ад Буга былі акупаваныя Германіяй. Немцы неадкладна ўзяліся за прамысловае асваенне пушчы. Выкарыстоўваючы рабоў якія трапілі ў палон французскіх і рускіх салдат, новыя гаспадары ўсяго за 18 месяцаў аблыталі вялікі лес сеткай вузкакалейных чыгунак працягласцю 325 км! Сёння на месцы некаторых вузкакалеек пракладзены асфальтавыя дарогі.

Лядскае возера

Некалі тут расцілаліся заліўныя лугі, увлажненныя водамі рачулкі з паэтычнай назвай Саломенка. У 60-я гады мінулага стагоддзя забалочаная пойма была пераўтвораная ў ложы прасторнага штучнага возера - цяпер самага буйнога ў Белавежскай пушчы.. Возера значна ўзбагаціла біялагічныя комплексы пушчы, стаўшы родным «домам» для многіх відаў рыб, паўзуноў, вадаплаўных птушак, водных раслін, насякомых і т. д.

Хвоя-доўгажыхар

Яшчэ адно характэрнае дрэва вялікага лесу. Гэтая хвоя з'яўляецца адной з самых тоўстых і магутных ва ўсёй пушчы. Дыяметр яе ствала 125 см, а ўзрост ацэньваецца ў 350 гадоў! Падобныя волаты растуць даволі павольна. Упершыню велічэзную сасну абмяралі ў 50-х гадах XX стагоддзя. З тых часоў, гэта значыць, амаль за 60 гадоў, перасек ствала павялічылася ўсяго на пяць сантыметраў.

Маёнтак беларускага Дзеда-Мароза

Дзе жыве беларускі Дзед Мароз? Вядома ж, у самым вялікім і старажытным лесе краіны-авеянай легендамі Белавежскай пушчы. У 2003 годзе гаспадар зімы атрымаў у сваё распараджэнне новы маёнтак, размешчанае ў адным з заповедных куткоў пушчы. На плошчы 15 гектараў размясціліся палац, скарбніца, возера з чароўнай млыном, а таксама мноства казачных хатак і альтанак.

Жывёльны свет Белавежскай пушчы

Зубр

Зубр у мінулым таксама з'яўляўся паляўнічым відам, але да 1919 годзе быў цалкам знішчаны. Дзякуючы намаганням польскіх і беларускіх навукоўцаў Белавежскія раўнінныя зубры вернутыя ў пушчу. Сёння ў беларускай частцы пушчы жыве каля 280 зуброў.

Дзік

Дзікі кабан-пастаянны і трывала асталяваўся ў пушчы звер. Гэта даволі буйное, масіўнае жывёла на кароткіх нагах колькасць кабаноў ў пушчы амаль заўсёды вялікая, асабліва ў гады пасля багатага плоданашэння дуба. У пушчы гэта бывае прыкладна раз у пяцігоддзе.

Лось

Лось-другое па велічыні жывёла ў пушчы. У пушчы лось жыве пераважна ў найбольш забалочанай паўночнай часткі, пазбягаючы перасечанага рэльефу. Нешматлікі. Па дадзеных зімовых улікаў, колькасць яго знаходзіцца ў межах 50-70 асобін.

Еўрапейскі высакародны алень

Якія жывуць у цяперашні час у пушчы алені не з'яўляюцца яе першабытнікамі. У 1864 г. у мэтах большага відавога разнастайнасці жывёл для царскіх паляванняў у пушчу з Германіі ў абмен на зуброў была завезена першая група аленяў.

Воўк

Ва ўмовах пушчы воўк часцей сустракаецца на ўзлесках, чым у глыбіні лесу. Як і паўсюль, у пасляваенныя гады ў пушчы ваўкоў было шмат. Спецыяльныя каманды егераў займаліся знішчэннем гэтых драпежнікаў усімі магчымымі спосабамі в. як вынік гэтага, вывадкі ў пушчы ўжо ў другой палове пяцідзесятых гадоў перасталі сустракацца, у пачатку шасцідзесятых – заставаліся адзінкі, у апошнія гады ў пушчу толькі часам заходзяць асобныя ваўкі.

Казуля

Ліса

Янотападобны сабака

Барсук

Заяц

Вавёрка

Дзякуй

за ўвагу!